Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi ter pravil o zdravstvenem varstvu živali, dobrobiti živali, zdravstvenem varstvu rastlin, rastlinskem razmnoževalnem materialu in fitofarmacevtskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009 in 1107/2009, uredb (EU) št. 1151/2012 in […]/2013 ter direktiv 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES, 2008/120/ES in 2009/128/ES (uredba o uradnem nadzoru)

(COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD))

in o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določbah za upravljanje odhodkov v zvezi s prehransko verigo, zdravjem in dobrobitjo živali ter v zvezi z zdravjem rastlin in rastlinskim razmnoževalnim materialom, spremembi direktiv Sveta 98/56/ES, 2000/29/ES in 2008/90/ES, uredb (ES) št. 178/2002, (ES) št. 882/2004 in (ES) št. 396/2005, Direktive 2009/128/ES in Uredbe (ES) št. 1107/2009 ter razveljavitvi sklepov Sveta 66/399/EGS in 76/894/EGS ter Odločbe Sveta 2009/470/ES

(COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD))

(2014/C 67/34)

Poročevalec: **José María ESPUNY MOYANO**

23. maja in 13. junija 2013 je sklenil Evropski parlament, 7. junija in 21. junija 2013 pa Svet, da v skladu s členi 43(2), 114, 168(4)(b) in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjih dokumentih:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi ter pravil o zdravstvenem varstvu živali, dobrobiti živali, zdravstvenem varstvu rastlin, rastlinskem razmnoževalnem materialu in fitofarmacevtskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009 in 1107/2009, uredb (EU) št. 1151/2012 in […/2013 ter direktiv 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES, 2008/120/ES in 2009/128/ES (uredba o uradnem nadzoru)

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD)

in *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določbah za upravljanje odhodkov v zvezi s prehransko verigo, zdravjem in dobrobitjo živali ter v zvezi z zdravjem rastlin in rastlinskim razmnoževalnim materialom, spremembi direktiv Sveta 98/56/ES, 2000/29/ES in 2008/90/ES, uredb (ES) št. 178/2002, (ES) št. 882/2004 in (ES) št. 396/2005, Direktive 2009/128/ES in Uredbe (ES) št. 1107/2009 ter razveljavitvi sklepov Sveta 66/399/EGS in 76/894/EGS ter Odločbe Sveta 2009/470/ES*

COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD).

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 1. oktobra 2013.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 493. plenarnem zasedanju 16. in 17. oktobra 2013 (seja z dne 16. oktobra) s 133 glasovi za, 2 glasovoma proti in 4 vzdržanimi glasovi.

1. **Sklepne ugotovitve**

Nadzor

1.1 EESO na splošno podpira predlog o uradnem nadzoru za zagotavljanje visoke ravni zdravja ljudi, živali in rastlin ter delovanja notranjega trga EU.

1.2 EESO podpira tako oblikovanje skupnega analiznega sistema kot tudi obstoj referenčnih laboratorijev v vsaki državi članici.

1.3 Odboru se zdi problematična uvedba pristojbin za nadzor, ki jih po svoji presoji določi posamezna država članica, saj bi njihova izvedba lahko bila različna, zaradi česar Odbor podpira uskladitev teh pristojbin, kar zadeva merila in metodo njihovega urejanja, vendar ne, kar zadeva njihov znesek, ki mora odražati razmere v posamezni državi.

1.4 EESO nasprotuje predlogu, da se v vsaki državi članici 100 % uradnega nadzora financira samo prek navedenih pristojbin, saj to lahko pomeni tveganje, da pristojni organi ne bodo dali prednosti večji učinkovitosti pri izvajanju nadzora.

1.5 Kar zadeva izvzetje mikro podjetij iz obveznosti plačila pristojbin, EESO opozarja na tveganje izkrivljanja trga, in sicer zaradi morebitne različne uporabe teh pristojbin v državah članicah; tveganje izkrivljanja je mogoče zmanjšati tako, da se v zakonodajnem predlogu ali njegovih naknadnih različicah določijo merila v zvezi s priznavanjem izvzetij iz plačil, ki so enotna po vsej EU ter bolj natančna in dovolj obsežna, da odražajo raznolikost sektorja ter da še posebej upoštevajo MSP in mikro podjetja.

1.6 Po drugi strani se zdi nujno, da se kot dopolnitev prej navedenega prizna, da imajo podjetja učinkovit notranji nadzor, ki ga izvaja njihovo kvalificirano osebje. To lahko v navedenih podjetjih privede do zmanjšanja "pristojbin za javni nadzor", saj bi se lahko znatno zmanjšal obseg dela, ki ga v teh podjetjih opravijo javni uslužbenci, ki bodo lahko tako svoje pristojnosti nadzora izvajali v tistih podjetjih, ki nimajo zadostnih človeških virov za izvajanje notranjega nadzora.

1.7 EESO meni, da bi bilo treba pri prihodnji uporabi zakonodaje upoštevati pomanjkanje enotnosti pri izvajanju nadzora v različnih državah članicah, še zlasti, ker lahko razlike v človeških in ekonomskih virih pri inšpekcijskih pregledih posamezne države povzročijo izkrivljanja pri nadzoru ustreznih kmetijskih in živinorejskih trgov z negativnimi posledicami za vse.

Odhodki

1.8 EESO na splošno podpira predlog o upravljanju odhodkov za zagotavljanje visoke ravni varnosti hrane in sistemov proizvodnje hrane, za izboljšanje zdravja in dobrega počutja živali, za odkrivanje in izkoreninjenje škodljivih organizmov ter zagotavljanje učinkovitega izvajanja uradnega nadzora.

1.9 EESO podpira nadomestitev veljavnih finančnih določb v različnih pravnih podlagah z enim samim, jasnim in sodobnim finančnim okvirom, ki omogoča čim boljše izvajanje in delovanje finančnega upravljanja odhodkov na področju hrane in krme.

1.10 EESO podpira predlog, ki spodbuja "boljše usposabljanje za varnejšo hrano" na podlagi usklajenega pristopa, da se zagotovi boljše delovanje nacionalnih sistemov nadzora in sistemov nadzora v okviru Evropske unije.

1.11 Kar zadeva določitev posebnega najvišjega zneska in ob upoštevanju, da navedena količina ne omogoča spremembe navzgor, saj je vključena v že določen večletni načrt, EESO meni, da predlog uredbe številnih vidikov upravljanja odhodkov ne določa dovolj natančno, zaradi česar ni mogoče oceniti, ali je navedeni znesek zadosten.

1.12 Kar zadeva predlog, da se v nekaterih okoliščinah zagotovi rezerva za krizne razmere v kmetijskem sektorju, EESO meni, da je potrebno pojasnilo, kako lahko države članice to rezervo koristijo v nujnih primerih. Ker se navedena rezerva dodeli v nujnih primerih v zvezi z zdravjem živali in rastlin, EESO poleg tega meni, da je treba spremeniti pojem "krizne razmere v kmetijskem sektorju" v "krizne razmere v kmetijsko-predelovalnem sektorju".

1.13 V zvezi z raziskovalnimi programi za odkrivanje navzočnosti škodljivih organizmov ter fitosanitarnimi ukrepi podpore za najbolj oddaljena ozemlja držav članic EESO Komisijo poziva, da na podoben način preuči možne škodljive organizme iz tretjih držav, ki v Evropsko unijo dobavljajo znaten delež surovin in predelanih proizvodov, ki se uporabljajo v sektorju živilske verige, ter vključi stroškovne postavke pri usklajevanju predpisov o zdravstvenem varstvu rastlin ali proizvodnih standardov s temi državami.

2. **Povzetek predloga o nadzoru**

2.1 Namen predloga Komisije je spremeniti zakonodajo o uradnem nadzoru, da bi se odpravile ugotovljene pomanjkljivosti v besedilu in pri uporabi te zakonodaje. Njegov cilj je vzpostaviti trden, pregleden in trajnosten zakonodajni okvir, ki bolje „ustreza svojemu namenu“. *Ratio legis* predloga obravnava tudi napake v nadzornih sistemih nekaterih držav članic, ki jih je odkril Urad za prehrano in veterinarstvo.

2.2 Dokument vključuje tri pomembne preglede za posodobitev pravnega reda o zdravju živali, zdravju rastlin in rastlinskem razmnoževalnem materialu, da se posodobi in združi sistem uradnega nadzora, tako da se dosledno spremlja posodabljanje politik EU v teh sektorjih.

2.3 Kar zadeva izvajanje uradnega nadzora nad blagom, ki prihaja iz tretjih držav, se določbe Uredbe trenutno uporabljajo skupaj s sektorskimi določbami, ki urejajo uvoz živali in proizvodov živalskega izvora, uvoz rastlin in rastlinskih proizvodov oziroma nadzor živil in krme.

2.4 Komisija trdi, da veljavna celovita zakonodaja EU omogoča obvladovanje nastajajočih tveganj ali izrednih razmer brez izkrivljanj trgovine, vendar navaja, da sistem Unije za nadzor uvoza lahko postane skladnejši s pregledom in okrepitvijo veljavnih sektorskih predpisov.

2.5 V zvezi s financiranjem uradnega nadzora navedena uredba potrjuje splošno načelo, v skladu s katerim bi morala vsaka država članica dodeliti ustrezna finančna sredstva za uradni nadzor, in obveznost držav članic, da na nekaterih področjih pobirajo tako imenovane "pristojbine za nadzor".

2.6 Predlog še naprej določa obveznost držav članic, da določijo nacionalne referenčne laboratorije za vsak referenčni laboratorij Evropske unije, ki ga določi Komisija.

2.7 Poleg tega bo vključena nova določba o sankcijah za neskladnost, v skladu s katero bodo morale države članice zagotoviti, da so finančne kazni za namerne kršitve primerljive z ekonomsko koristjo, ki jo je hotel pridobiti kršitelj.

3. **Povzetek predloga o odhodkih**

3.1 Namen predloga uredbe Komisije je prispevati k višji ravni varovanja zdravja ljudi, živali in rastlin v prehranski verigi, zvišati raven varstva in obveščanja potrošnikov ter prispevati k visoki ravni varstva okolja ob spodbujanju konkurenčnosti in ustvarjanja delovnih mest.

3.2 Za doseganje navedenih ciljev so potrebni ustrezni finančni viri; za učinkovito usmerjanje odhodkov v prave cilje je treba določiti posamezne cilje ter kazalnike za oceno doseganja navedenih ciljev.

3.3 Evropska unija te odhodke financira prek nepovratnih sredstev, javnih razpisov in plačil mednarodnim organizacijam, ki so dejavne v teh sektorjih. V tej uredbi je določen seznam upravičenih ukrepov, za katere je mogoče pridobiti finančna sredstva Unije, ter seznam upravičenih stroškov in veljavnih stopenj.

3.4 Kot je določeno v predlogu o večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020, Komisija predlaga omejitev odhodkov v zvezi s hrano in krmo na največ 1 891 936 milijona EUR. Poleg tega navedeni predlog predvideva vzpostavitev izrednega mehanizma za odzivanje na krizne razmere.

3.5 V zvezi s končno stopnjo, ki jo je treba določiti za povračilo upravičenih stroškov, ter glede na pomen ciljev, določenih v tej zakonodaji, predlog uredbe določa, da je treba financirati 100 % upravičenih stroškov, če med izvajanjem teh ukrepov nastajajo tudi neupravičeni stroški.

3.6 Kar zadeva nacionalne programe za izkoreninjenje, nadzor in spremljanje živalskih bolezni ali zoonoz, predlog uredbe določa, da je treba za nacionalne programe zagotoviti finančna sredstva EU, da se zmanjša število izbruhov živalskih bolezni in zoonoz, ki pomenijo nevarnost za zdravje ljudi in živali.

3.7 V zvezi z izrednimi ukrepi za izkoreninjenje organizmov, škodljivih za rastline ali rastlinske proizvode (škodljivi organizmi), predlog uredbe določa, da mora EU zagotoviti finančni prispevek za izkoreninjenje teh organizmov ter imeti na voljo finančna sredstva za izredne ukrepe, namenjene obvladovanju morebitnih škodljivih organizmov. Poleg tega je določeno, da EU financira ustrezne preiskave za pravočasno odkrivanje navzočnosti nekaterih škodljivih organizmov.

3.8 V zvezi s financiranjem uradnega nadzora navedena uredba potrjuje, da EU zagotavlja finančno podporo za ta nadzor. Zlasti se bodo financirali referenčni laboratoriji Unije, da se jim zagotovi pomoč pri kritju stroškov, ki nastajajo zaradi izvajanja delovnih programov Komisije. Prav tako bo zagotovljen finančni prispevek za vzpostavitev in delovanje podatkovnih baz in računalniško podprtih informacijskih sistemov.

3.9 Za zagotovitev odgovorne in učinkovite rabe finančnih sredstev Unije uredba Komisijo pooblašča, da preveri, ali se ta sredstva učinkovito uporabljajo za izvajanje upravičenih ukrepov.

4. **Splošne ugotovitve**

Nadzor

4.1 Odbor podpira predloženi dokument in namero Komisije, da zaščiti enotni trg ter zagotovi visoko raven varstva zdravja enotno po vsej EU, s čimer bo prispevala k preprečevanju pravnih vrzeli.

4.2 EESO podpira cilj posodobitve in okrepitve izvršilnih orodij ter uradnega nadzora, tako da se poveča njihova uporaba in učinkovitost.

4.3 EESO izraža zaskrbljenost zaradi dejstva, da vsaka posamezna država članica določa svoje pristojbine za nadzor, ne da bi bil znesek predhodno določen, kar lahko privede do razlik med državami, s čimer se zmanjšuje konkurenčnost nekaterih izvajalcev v primerjavi z drugimi.

4.4 Odbor se strinja z določbami o vzorčenju in analizi, v skladu s katerimi se analize izvajajo v uradnih laboratorijih, s čimer se oblikuje skupni sistem za izvajanje ponovnih analiz.

4.5 EESO močno pozdravlja usklajevanje med državami in tudi med laboratoriji, zaradi česar podpira obstoj referenčnega laboratorija v vsaki državi članici.

Odhodki

4.6 EESO podpira predlog uredbe in namero Komisije za doseganje visoke ravni varnosti hrane in sistemov proizvodnje hrane, za izboljšanje zdravja in dobrega počutja živali, za odkrivanje in izkoreninjenje škodljivih organizmov ter zagotavljanje učinkovitega izvajanja uradnega nadzora.

4.7 EESO podpira cilj določitve upravičenih ukrepov in stroškov.

4.8 Odbor se strinja, da se z uredbo uvede racionalizacija stopenj financiranja, s čimer se določi standardna stopnja financiranja v višini 50 % upravičenih stroškov, ki se lahko pod določenimi pogoji dvigne na 75 % ali 100 %.

4.9 EESO se strinja, da se z uredbo določi najnižji znesek za nepovratna sredstva v višini 50 000 EUR, da se preprečijo upravna bremena.

4.10 Prav tako podpira zagotovitev dostopa do rezervnih finančnih sredstev v primeru kriznih razmer v agroživilskem sektorju kot tudi finančno podporo za raziskave ter odkrivanje škodljivih organizmov.

4.11 V zvezi z uradnim nadzorom EESO podpira možnost v tej uredbi, da se določi finančna pomoč referenčnim laboratorijem v EU ter projektom, namenjenim izboljšanju njihovega delovanja.

5. **Posebne ugotovitve**

Nadzor

5.1 Predlog Komisije je preveč splošen pri določanju zneskov pristojbin ali možnosti modela s spremenljivim zneskom ali na podlagi modulov (glede na nacionalna ali evropska merila) ali celo s pavšalnim zneskom. Na operativni ravni lahko pomanjkanje enotne upravne kulture pri določanju pristojbin s strani služb v različnih državah članicah EU privede do tega, da bodo v praksi obstajali neenaki konkurenčni pogoji med državami, odvisno od tega, ali bodo uvedle pristojbine ter ali bodo pri tem uporabile različen časovni razpored.

5.2 Predlog Komisije v zvezi z razlogi za izvzetje iz plačila pristojbin utegne biti neustrezen z vidika raznolikosti izvajalcev v sektorju EU, zaradi česar je zaželena večja natančnost ali celo določitev ločenih kategorij zmanjšanja pristojbin, da se preprečijo neupravičeni neenaki konkurenčni pogoji med podjetji glede na velikost, ki izkrivljajo enotni trg.

5.3 V predlogu ni natančnejše navedbe ali opisa nalog, ki jih morajo opraviti veterinarji in strokovnjaki za nadzor na gospodarstvih.

Odhodki

5.4 Predlog uredbe o zmanjšanju števila sklepov Komisije, kot velja v primeru vračila finančnih sredstev, ni dovolj jasen, saj ne navaja, kateri organ naj bi navedeni ukrep izvedel.

5.5 Predlog Komisije določa, da mora Evropska unija zagotoviti finančni prispevek v primeru izrednih ukrepov v primeru pojava in razvoja nekaterih živalskih bolezni ali zoonoz, čeprav v predlogu ni določeno, kateri bodo posebni ukrepi financiranja.

5.6 Kar zadeva izredne ukrepe za zdravje rastlin, se zdi pomembno, da se v predlogu Komisije predvidi možnost, da se finančni prispevek Unije nameni za oblikovanje in upravljanje raziskovalnih programov za odkrivanje navzočnosti škodljivih organizmov ter za fitosanitarne ukrepe podpore za tretje države, ki bodo na voljo v vsej Uniji vsem zainteresiranim uporabnikom.

5.7 V zvezi z izboljšanjem usposabljanja javnih uradnikov držav članic EESO pozdravlja navedeno namero Komisije, vendar meni, da je treba predhodno uskladiti predpise v zvezi s področjem uporabe te uredbe, da se izboljša delovanje sistemov nadzora v praksi.

5.8 V zvezi z odnosi s tretjimi državami, ki v Evropsko unijo dobavljajo znaten delež surovin in predelanih proizvodov, ki se uporabljajo v sektorju živilske verige, EESO pogreša obravnavo možne uskladitve predpisov o zdravstvenem varstvu rastlin in živali s temi državami.

V Bruslju, 16. oktobra 2013

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE